

Marcin Wrzos OMI

Wydział Teologiczny Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Papieska Unia Misyjna w polskich mediach internetowych (2006–2016)

Pontifical Missionary Union on Polish news websites (2006–2016)

STRESZCZENIE:

Papieska Unia Misyjna (PUM) funkcjonuje dokładnie od 100 lat. Jej zadaniem jest informacja i formacja misyjna kleryków i księży. Do realizacji wyznaczonych statutem celów używają różnych narzędzi pastoralnych, w tym mediów internetowych. Artykuł prezentuje wyniki przeprowadzonych badań dotyczących obecności PUM w internecie, a także prezentuje wnioski pastoralne ich dotyczące.

SŁOWA KLUCZOWE:

Papieska Unia Misyjna, PUM, media, Internet, portale opiniotwórcze

ABSTRACT:

Pontifical Missionary Union (PMU) has been working precisely for 100 years. It's aims are to promote awareness of the missions and mould the clergy. To achieve the objectives PMU uses various pastoral means including websites. The article presents the results of the research into the presence of PMU in the Internet and also some pastoral conclusions arising from the research.

KEYWORDS:

Pontifical Missionary Union, PMU, the media, the Internet, influential news websites

Papieska Unia Misyjna (PUM) to jedno z czterech Papieskich Dzieł Misyjnych, do których należą także: Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary (PDRW), Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła (PDPA) oraz Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci (PDMD). Założona została w 1916 r. przez włoskiego misjonarza, bł. Pawła Manę (1872–1952), a więc ponad 100 lat temu. Ma na celu informację i formację misyjną kapłanów, członków instytutów zakonnych, stowarzyszeń życia wspólnego i instytutów świeckich, kandydatów do kapłaństwa i do życia poświęconego Bogu, jak również innych osób pełniących w Kościele posługę pastoralną¹.

---

¹ Zob. Statuty PDM, rozdz. II, §23.

PUM korzysta z różnorodnych narzędzi pastoralnych, aby skutecznie realizować cele, które zostały jej wyznaczone w statucie. Jednym z nich są środki społecznego przekazu, zarówno chrześcijańskie, jak i świeckie. Mogą być one, ze względu na swoją dostępność dla społeczeństwa, jednym z podstawowych: nośników informacji o misjach, miejscem formacji misyjnej, budzenia zainteresowania misjami, jak i samą Papieską Unią Misyjną². Szczególną ich formą są środki społecznego przekazu obecne w Internecie. Jak ważne jest to miejsce, wskazują dane statystyczne. Czytelnictwo części krajowych publicystycznych serwisów internetowych szacowane jest na poziomie 12,5 mln unikalnych użytkowników miesięcznie. Niektórzy z nich treści tam publikowane czytają kilka razy w miesiącu, a czasem nawet kilka razy dziennie³. Jest to zatem narzędzie, z którego należy korzystać do jeszcze skuteczniejszej działalności eklezjalnej, w tym działalności związanej z misjami.

Nowe technologie, szczególnie informatyczne, są wielopłaszczyznowe. Stanowią dla Kościoła nie tylko nowe narzędzia do wypełniania jego misji ewangelizacyjnej, ale są jednocześnie przestrzenią, w której Kościół powinien być obecny, a którą powinien przenikać wartościami Ewangelii. Teolodzy środków społecznego przekazu zauważają, że do niedawna „Kościół prowadził misje i prznosił ziarno Ewangelii z kontynentu na kontynent. Na przełomie XX i XXI wieku po narodzeniu Chrystusa wkroczył na zupełnie »nową ziemię«,”⁴. Pierwszym z papieży, który zauważył szczególną rolę Internetu, był Jan Paweł II, który w orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu mówił o „erze komputerów”, jak i wykorzystywaniu „skomputeryzowanych systemów uczestnictwa”, czyli Internetu, do misji Kościoła⁵. Papież Benedykt XVI nazywa Internet „cyfrowym kon-

---

² Funkcje czasopiśmiennictwa misyjnego, zostały szerzej opisane w: M. Wrzos, *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze*, Poznań 2013, s. 511–528. Autor określa te funkcje, jako: informacyjną, propagowania misji i idei misyjnej, ewangelizacyjną, gromadzenia środków, budzenia powołań misyjnych, organizatorską, opiniotwórczą i postawotwórczą.

³ Zob. <http://www.media2.pl/badania/132461-Polski-internet-w-lutym.-Top-20-domain.html>, [dostęp 04 maja 2018 r.]. Jest to specjalistyczny portal, na którym publikowane są badania dotyczące użytkowania Internetu. Wg tych badań do portali opiniotwórczych które uzyskują czytelnictwo na poziomie min. ok. 5 mln userów w Polsce należą: www.onet.pl (12,5 mln użytkowników, 60% zasięgu w Internecie), www.wp.pl (10,5 mln, 47,7%), www.interia.pl (7,5 mln, 34,4%), www.gazeta.pl (6,5 mln, 26,8%), www.o2.pl (5,2 mln, 23,7%) i www.fakt.pl (4,4 mln, 20,2%).

⁴ J. Kloch, *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013, s. 21.

⁵ Zob. Jan Paweł II, *Misja Kościoła w erze komputerów. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 1990 r.

tymentem, który powinien być ewangelizowany, ale też ewangelizuje”⁶, a papież Franciszek ukazuje media internetowe jako praktyczne narzędzia, które mogą uczestniczyć w komunikowaniu miłosierdzia⁷.

Niniejsze badanie będzie dotyczyło niewielkiego wycinka tej obecności Kościoła w środkach społecznego przekazu, czyli obecności Papieskiej Unii Misyjnej w przestrzeni Internetu. Proces badawczy będzie miał trzy etapy: przetwarzania danych metodą analizy ilościowo-jakościowej, następnie zostanie dokonana analiza teologiczno-misjologiczna publikowanych treści, aby na końcu dokonać wysunięcia wniosków pastoralnych. Prace badawcze podzielimy zatem na:

1. przetwarzanie metodą analizy ilościowo-jakościowej danych dotyczących obecności Papieskiej Unii Misyjnej w Internecie (2006–2016);
2. analizę teologiczno-misjologiczną publikowanych w Internecie treści dotyczących Papieskiej Unii Misyjnej;
3. wnioski pastoralne dotyczące obecności papieskiej Unii Misyjnej w wirtualnej rzeczywistości.

Tabela 1. Przetwarzanie danych metodą analizy ilościowej obecności Papieskiej Unii Misyjnej w Internecie (2006–2016)

Metodologia pierwszego etapu prowadzenia badania	
• Analizowany okres	1 kwietnia 2006 r. – 31 marca 2016 r.
• Analizowane serwisy	polski Internet;
• Źródła treści	Newspoint ⁸

⁶ Zob. Benedykt XVI, *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2009 r.

⁷ Zob. Franciszek, *Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie. Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2016 r.

⁸ Newspoint to serwis monitorujący Internet, najczęściej komercyjnie, dla reklamodawców oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Internecie. Jest to informatyczny system do monitoringu Internetu, mediów społecznościowych i tradycyjnych. Prowadzi analizy w oparciu o metody ilościowe i jakościowe, m.in. analizę treści, CAWI, FGI, IDI. Monitoruje serwisy www, portale internetowe, blogi, fora, serwisy społecznościowe (np. Facebook), mikroblogi (np. Twitter) i inne serwisy. Wykorzystywany do badań naukowych nad Internetem i na temat użytkowników Internetu. Newspoint należy do Międzynarodowego Stowarzyszenia Pomiaru i Oceny Komunikacji (Association for Measurement and Evaluation of Communication, AMEC), certyfikującego jakość przeprowadzanych analiz.

• Głębokość analizy	łączona (automatyczna i ręczna);
• Język źródeł	polski;
• Język wyszukiwania	polski;
• Filtrowanie spamu/bootów	łączone (automatycznie i ręcznie);
• Zapytanie/słowa kluczowe	zestaw 1 [„Papieska Unia Misyjna” lub „PUM” lub „Paweł Manna” lub „P. Manna” lub „Związek Misyjny Duchowieństwa” lub „kleryckie koła misyjne”] i zestaw 2 [„misje” lub „formacja misyjna” lub „informacja misyjna” lub „duchowieństwo” lub „formacja”];
• Jednostka analizy	dowolne słowo z zestawu 1. plus dowolne słowo z zestawu 2., w dowolnej odmianie językowej; wykluczenie stron PDM w Polsce;
• Liczba analizowanych artykułów	a. 113;

a. Strona internetowa Papieskiej Unii Misyjnej

Jednym z podstawowych narzędzi komunikacji instytucji, także eklezyjalnych, jest ich strona internetowa. Strona internetowa PUM⁹ posiada dobrze dobraną grafikę, stonowaną, przyciągającą uwagę odbiorcy. Zauważalny jest jednak brak jej responsywności (przygotowanie do użytkowników, którzy mają dostęp do Internetu za pomocą tabletów i smartfonów, czyli dla większości uczestników sieci komputerowej w Polsce). Po prawej stronie WWW PUM znajduje się przejrzyste menu. Jego umiejscowienie nie jest intuicyjne. Zgodnie ze standardami – menu umieszczamy z reguły po lewej stronie (lewa strona serwisów jest bardziej eksplorowana przez użytkowników).

Główny moduł wizerunkowy samodzielnie nie przełącza kolejnych odstępów tekstu, a trzeba robić to manualnie. Jest on wykonany w technologii Adobe Flash (którego nie można zobaczyć w przeglądarkach iOS – system operacyjny Apple Inc. dla urządzeń mobilnych iPhone, iPod touch oraz iPad). Zajmuje niemal cały ekran po otwarciu każdej podstrony. Strona PUM jest aktualizowana na bieżąco.

Zauważalny na tej WWW jest brak powiązań społecznościowych z użytkownikami Facebooka, Twittera, Google+, Instagrama czy Printeresta, a także brak możliwości komentowania. Wyświetlana liczba odwiedzin to mniej niż 90 tys. od roku 2010, kiedy powstała nowa wersja serwisu, co daje 15 tys. rocznie, czyli 41

⁹ Zob. <http://www.pum.missio.org.pl/>, [dostęp 22 kwietnia 2018 r.].

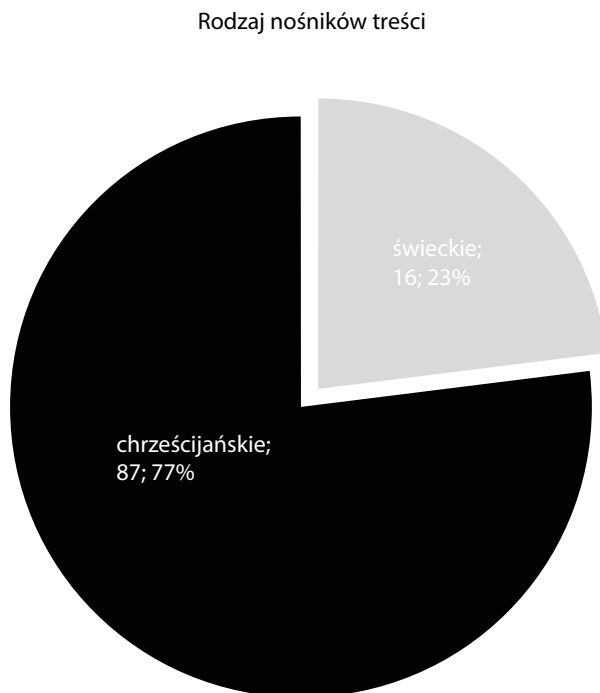
użytkowników dziennie. Można przypuszczać, że dla młodszego grona odbiorców będzie się wydawał nieco anachroniczny, co może – niezależnie od wartościowych treści – wpłynąć na chęć korzystania z niego. Obszary klikalne typu linki są małe, nie można przeglądać zdjęć galerii jedno po drugim, logowanie do serwisu nie jest wyróżnione. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, że serwis PUM został przygotowany pod standardy użyteczności sprzed 6 lat. Rekomendowane jest co 2–3 lata dopasowywać serwisy do aktualnie panujących standardów, które wyjątkowo dynamicznie się zmieniają. Nieaktualne są linki funkcjonalne czasopism. Warto zauważyć, że PUM nie ma kont w mediach społecznościowych¹⁰.

¹⁰ Sposób oceny stron internetowych prowadzony jest wg zasad zawartych w: A. Kauschik, *Web Analytics 2.0. Świadome rozwijanie witryn internetowych*, Warszawa 2016; P. Kopyść, *Wybrane metody oceny użyteczności stron i aplikacji internetowych*, Kraków 2014; M. Bor, *Badanie użyteczności stron internetowych*, Poznań 2014.

b. Rodzaj nośników treści

Wykres nr 1. Liczba publikacji na temat Papieskiej Unii Misyjnej, w podziale na rodzaj publikacji, N=113

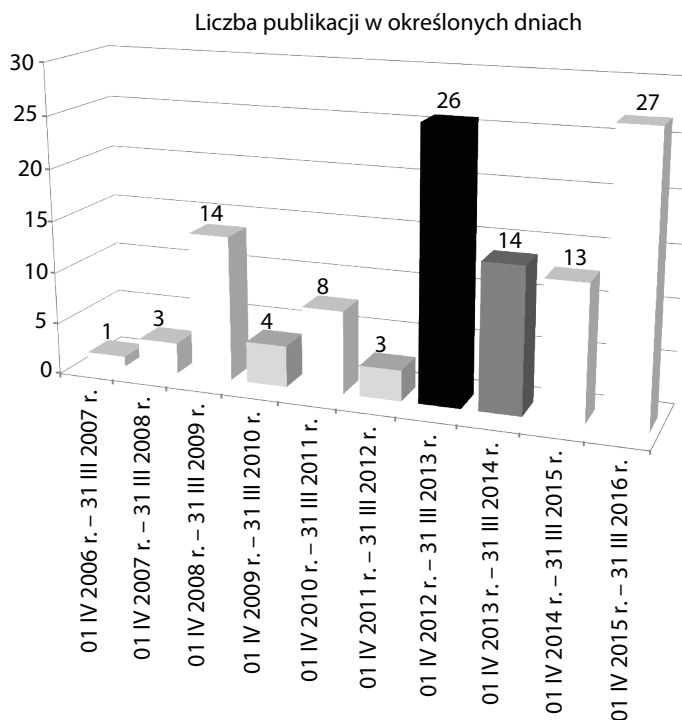

Źródło: Newspoint

Najwięcej informacji na temat PUM opublikowały portale i strony chrześcijańskie, najczęściej www.ekai.pl (29), następnie: www.opoka.org.pl (10), www.idziemy.pl (9), www.niedziela.pl (8) i www.katolik.pl (8), co daje im udział odpowiednio około 26,7%, 8,8%, 7,9%, 7,1% w rynku informacji internetowych na ten temat PUM. Najmniej informacji opublikowały media świeckie, które informowaniem czy analizowaniem działań PUM nie były zainteresowane.

c. Czas publikacji

Wykres nr 2. Liczba publikacji na temat Papieskiej Unii Misyjnej, w podziale na termin publikacji, N=113

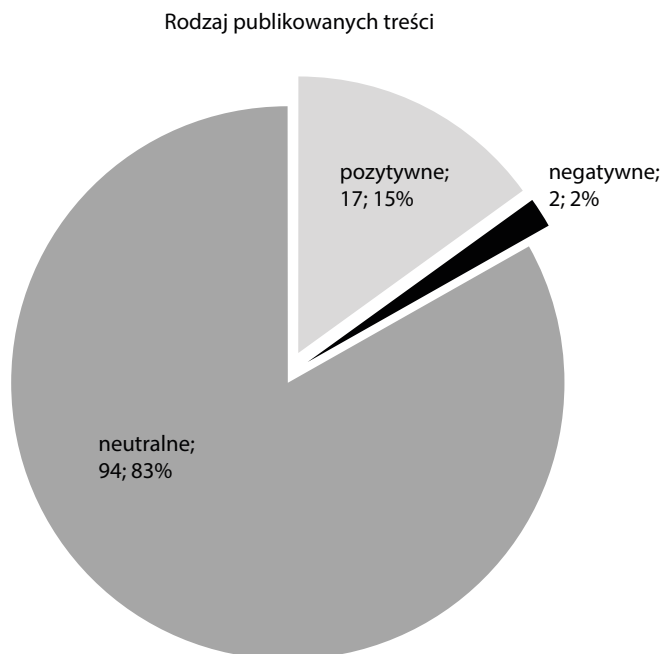
Źródło: Newspoint

W prowadzonej analizie czasu publikowanych informacji zauważalne jest, że najczęściej publikacji dotyczących PUM ukazywało się: od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. (27); od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2013 r. (26); od 01 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2009 r. (14), od 01 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r. (14) oraz od 01 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. (13). Szczególna tendencja wzrostowa liczby publikacji internetowych dotyczących PUM zauważalna jest od 2012 r. Liczba publikacji związana jest np. z prowadzonymi

inicjatywami skierowanymi do młodych¹¹, zmianami w zarządzie PDM, czy osób z nim związanych¹².

d. Rodzaj publikacji

Wykres nr 3. Liczba publikacji na temat Papieskiej Unii Misyjnej, w podziale na rodzaj publikacji, N=113

Źródło: Newspoint

¹¹ Zob. *Misyjny Advent dla dzieci*, 18 listopad 2008 r., w: <http://www.katolik.pl/index1.php?st=news&id=1272>, [dostęp 26 IV 2018 r.]; „*Kolędniczy Misyjni 2010*” pomogą dzieciom-żołnierzom w Ugandzie, 06 stycznia 2010 r., w: <http://www.stooq.pl/n/?f=398961>, [dostęp 26 IV 2018 r.]; „*Kolędniczy Misyjni 2012*” pomogą dzieciom w Wietnamie, 20 grudnia 2012 r., w: <http://www.gosc.pl/doc/1401267.Kolednicy-Misyjni-2012-pomoga-dzieciom-w-Wietnamie>, [dostęp 26 IV 2018 r.].

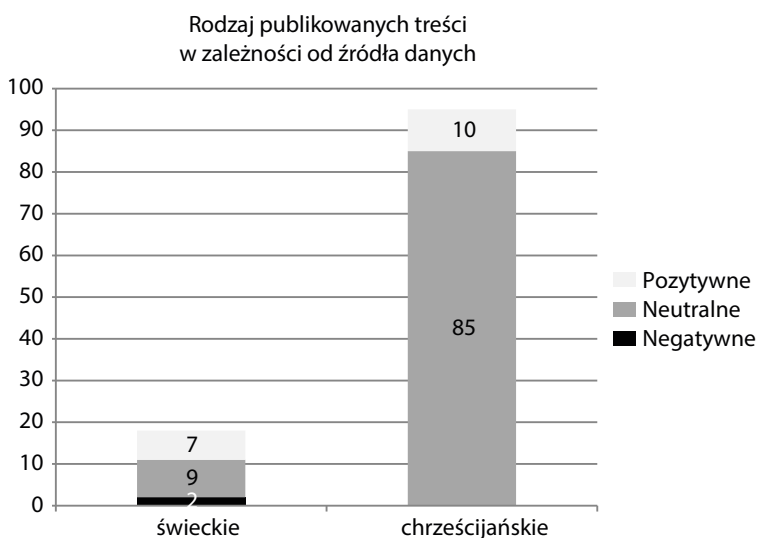
¹² Zob. *Abp Henryk Hoser biskupem warszawsko-praskim*, 24 maja 2008 r., w: http://www.opoka.org.pl/php/bpkep/bpkep_show.php?id=9357, [dostęp 26 IV 2018 r.]; *Nowy dyrektor krajowy Papieskich Dzieł Misyjnych*, 08 listopada 2010 r., w: <http://www.info.wiara.pl/doc/665783.Nowy-dyrektor-krajowy-Papieskich-Dziel-Misyjnych>, [dostęp 26 IV 2018 r.]; [Bez autora], *Ks. Tomasz Atłas ponownie dyrektorem Papieskich Dzieł Misyjnych w Polsce*, 21 lutego 2016 r., w: <http://sadeczanin.info/kościół-i-religia/ks-tomasz-atł-ponownie-dyrektorem-papieskich-dziel-misyjnych-w-polsce>, [dostęp 26 IV 2018 r.].

Wśród opublikowanych materiałów dotyczących PUM przeważają neutralne – 94, kolejną grupę stanowią pozytywne – 17, a najmniej jest informacji negatywnych – 2, co stanowi odpowiednio 83%, 15% i 2% dostępnych publikacji. Negatywne publikacje związane są z przestępstwami pedofilii dokonywanymi przez duchownych¹³.

e. Rodzaj publikacji w zależności od źródła danych

Wykres nr 4. Liczba publikacji na temat Papieskiej Unii Misyjnej, w podziale na miejsce i rodzaj publikacji, N=113

Źródło: Newspoint

Wśród opublikowanych materiałów dotyczących PUM negatywne były publikowane przez media świeckie, wśród nich był także największy odsetek informacji pozytywnych w stosunku do ogółu publikacji w ogóle (38,8%), a w przypadku chrześcijańskich wynosi on 9,5%. Spowodowane jest to profilem mediów bardziej nastawionych na poszukiwanie kontrowersyjnych treści, na które zwracają uwagę ich odbiorcy.

¹³ Zob. *Biskup Libera czeka na wskazówki Watykanu*, 25 kwietnia 2008 r., w: <http://www.portal.plocman.pl/?option=akt&id=3456>, [dostęp 26 IV 2018 r.]; *Watykan: księża muszą stanąć przed sądem*, 02 lipca 2008 r., w: <http://portal.plocman.pl/?option=akt&id=3780>, [dostęp 26 IV 2018 r.].

2. ANALIZA TEOLOGICZNO-MISJOLOGICZNA TREŚCI DOTYCZĄCYCH PAPIESKIEJ UNII MISYJNEJ PUBLIKOWANYCH W INTERNECIE

Analiza treści dotyczących PUM publikowanych w Internecie zostanie przeprowadzona w porządku chronologicznym. W pierwszym analizowanym roku opublikowano sprawozdanie z jasnogórskiego czuwania PUM. W tekście znalazły się rozważania misjologiczne dotyczące encykliki Benedykta XVI „Deus Caritas est”, a także roli kongresów misyjnych dla rozwoju duchowości misyjnej księży i seminarzystów¹⁴.

Rola księży fideidonistów, w pięćdziesięciolecie encykliki „Fidei Donum”, a także proces ich formacji i zadania, to jedne z najważniejszych tematów drugiego roku badawczego (od 1 kwietnia 2007 r. do 31 marca 2008 r.). W publikowanych tekstach zwracano uwagę na misyjny obowiązek biskupów, księży, zakonników i osób świeckich. Wśród treści misjograficznych ukazywano praktykę bycia księdzem fideidonistą na przykładzie kapłanów z diecezji tarnowskiej.¹⁵

W kolejnym roku opublikowano jedynie dwa negatywne doniesienia dotyczące PUM, a w zasadzie pedofilii księży.¹⁶ Informowano o nominacji biskupiej dla bp. Henryka Hosera, w którego życiorysie wspomniano o przynależności do PUM¹⁷. Wśród zagadnień misjologicznych poruszano wkład PUM w formację misyjną duchowieństwa i kleryków, jej założenia oraz realizację. Analizowano też

---

¹⁴ Zob. *Oto jestem, Panie*, 01 grudnia 2006 r., w: <http://www.naszdziennik.pl/index.php?typ=wi&dat=20061201&id=wi32.txt>, [dostęp 28 IV 2018 r.]

¹⁵ Zob. *Misyjny Kongres Młodych*, 26 września 2007 r., w: <http://www.naszdziennik.pl/index.php?typ=wi&dat=20070926&id=wi15.txt>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *„Miłość źródłem misyjnego powołania”*, 12 października 2007 r., w: http://opoka.org.pl/php/bpkep/bpkep_show.php?id=6722, [dostęp 28 IV 2018 r.]; Benedykt XVI, *„Wszyscy jesteśmy «misjonarzami»”*, 17 grudnia 2007 r., w: http://www.opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/przemowienia/fideidonum_05052007.html, [dostęp 26 IV 2018 r.]

¹⁶ Zob. *Biskup Libera czeka na wskazówki Watykanu*, 25 kwietnia 2008 r., w: <http://www.portal.plocman.pl/?option=akt&id=3456>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Watykan: księża muszą stanąć przed sądem*, 02 lipca 2008 r., w: <http://portal.plocman.pl/?option=akt&id=3780>, [dostęp 28 IV 2018 r.]

¹⁷ Zob. *Abp Henryk Hoser biskupem warszawsko-praskim*, 24 maja 2008 r., w: http://www.opoka.org.pl/php/bpkep/bpkep_show.php?id=9357, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Abp Henryk Hoser – nowy biskup warszawsko-praski*, 24 maja 2008 r., w: <http://www.duchowy.pl/content/view/2479/84/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]

zaangażowanie misjonarzy na rzecz poszanowania życia w krajach misyjnych.¹⁸ W pozostałych informacjach jedynie wspomniano o istnieniu PUM.¹⁹

Rok później (od 1 kwietnia 2009 r. do 31 marca 2010 r.) w przestrzeni internetowej opublikowano cztery teksty dotyczące PUM. Dwa z nich wspominały jedynie o tej papieskiej instytucji, a dwa niosły w sobie treści misjologiczne. Starano się w nich, w 20. rocznicę publikacji encykliki „Redemptoris Missio”, wskazywać na jej aktualność, szczególnie akcentując rozwój zaangażowania misyjnego zakonników, w tym ich formacji misyjnej. Opisano także możliwość formacji misyjnej świeckich w duchu patronów misji: św. Franciszka Ksawerego SJ i św. Terezy od Dzieciątka Jezus OCD²⁰.

W następnym okresie badawczym (od 1 kwietnia 2010 r. do 31 marca 2011 r.), zostało opublikowanych osiem materiałów związanych z Papieską Unią Misyjną. Były one związane z trzema wydarzeniami: brazylijskim Kongresem Misyjnym, Tygodniem Misyjnym w kraju, a także wyborem ks. T. Atłasa na dyrektora PDM w Polsce. Tu PUM została tylko wspomniana – były to informacje agencyjne powtarzane w serwisach chrześcijańskich²¹. Wśród treści teologicznych

¹⁸ Zob. *Klerycy poznają misyjne zaangażowanie dzieci*, 24 czerwca 2008 r., w: <http://info.wiara.pl/index.php?grupa=4&art=1214332895>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *42. Ogólnopolskie Sympozjum Misyjne Kleryków*, 26 czerwca 2008 r., w: <http://duchowy.pl/content/view/2599/84//>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Głosząc Ewangelię, troszczymy się o życie*, 16 lutego 2009 r., w: <http://www.info.wiara.pl/index.php?grupa=4&art=1234791070>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

¹⁹ Zob. *Misyjny Advent dla dzieci*, 18 listopad 2008 r., w: <http://www.katolik.pl/index1.php?st=news&id=1272>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *„Kolędniczy Misyjni 2010” pomogą dzieciom-żołnierzom w Ugandzie*, 06 stycznia 2010 r., w: <http://www.stooq.pl/n/?f=398961>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *„Kolędniczy Misyjni 2012” pomogą dzieciom w Wietnamie*, 20 grudnia 2012 r., w: <http://www.gosc.pl/doc/1401267.Kolednicy-Misyjni-2012-pomoga-dzieciom-w-Wietnamie>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²⁰ Zob. *Środowiska misyjne o 20. rocznicy encykliki misyjnej i odnowieniu Papieskich Dziel Misyjnych w Polsce*, 16 września 2009 r., w: <http://www.katolik.pl/index1.php?st=news&id=1608>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Każdy powinien być misjonarzem*, 26 października 2009 r., w: <http://www.starachowicki.tygodnik.net.pl/index.php?pokaz=wiecej2&kategoria=6&news=2626>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²¹ Zob. *Brazylia: krajowy kongres misyjny seminarzystów*, 04 lipca 2010 r., w: <http://www.radiovaticana.org/pol/Articolo.asp?c=407297>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Nowy dyrektor krajowy Papieskich Dziel Misyjnych w Polsce*, 08 listopada 2010 r., w: <http://www.ekai.pl/wydarzenia/x34949/nowy-dyrektor-krajowy-papieskich-dziel-misyjnych-w-polsce/>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

i misjologicznych zarysowana została misyjna duchowość eucharystyczna, a także pastoralny rozwój parafii w duchu misyjnym²².

Edukacja dzieci i młodzieży w krajach misyjnych, a także seminarzystów, to jeden z tematów podejmowanych w kolejnym roku w publikacjach internetowych związanych z PUM. Innymi zagadnieniami misjologicznymi były maryjna duchowość misyjna oraz formacja osób przygotowujących się do działalności misyjnej *ad gentes*. Zaprezentowano także postać kard. F. Filoniego, nowego prefekta Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów²³.

W analizowanym okresie od 1 kwietnia 2012 r. do 31 marca 2013 r. opublikowano w Internecie dwadzieścia sześć tekstów dotyczących analizowanego papieskiego dzieła misyjnego. Duża ich część była duplikowaniem informacji newsowych podanych przez agencje prasowe, w których jedynie wspomniano o PUM. Wydarzeniami takimi były nominacja T. Wojdy SAC na podsekretarza stanu w Kongregacji ds. Ewangelizacji Narodów, akcja kolędników misyjnych, czy ogólnopolska inicjatywa modlitwy różańcowej za misje²⁴. Wśród treści misjologicznych obecnych w opracowaniach zauważalne są formacja duchowieństwa na misjach, a także taka formacja na rzecz misji w seminariach duchownych w Polsce.

---

²² Zob. *Niedziela Misyjna – głębszy rozmach misyjny*, 14 października 2010 r., w: <http://www.katolik.pl/index1.php?st=news&id=2098>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Trzeba mieć misję na misje*, 20 października 2010 r., w: http://www.przk.pl/nr/wiara/trzeba_miec_misje_na.html, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²³ Zob. *Odpowiedzialny za Ewangelizację Narodów*, 10 maja 2011 r., w: <http://www.ekai.pl/wydarzenia/watykan/x41724/odpowiedzialny-za-ewangelizacje-narodow/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *42. Kolędnicy Misyjni pomogą dzieciom w Sudanie*, 14 grudnia 2011 r., w: <http://www.tvp.info/informacje/ludzie/kolednicy-misyjni-pomoga-dzieciom-w-sudanie/5905117>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Z Jasnej Góry*, 27 grudnia 2011 r., w: http://www.niedziela.pl/artykul_w_niedzieli.php?doc=nd201151&nr=5, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²⁴ Zob. *Ks. Wojda SAC podsekretarzem dykasterii misyjnej*, 24 lipca 2012 r., w: <http://www.gosc.pl/doc/1213178.Ks-Wojda-SAC-podsekretarzem-dykasterii-misyjnej>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; Bez autora], *Ks. Tadeusz Wojda SAC podsekretarzem dykasterii misyjnej*, 24 lipca 2012 r., w: <http://www.opoka.org.pl/aktualnosci/news.php?s=opoka&id=43704>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Łączmy się w modlitwie za misje i misjonarzy*, 29 listopada 2012 r., w: <http://www.opoka.org.pl/aktualnosci/news.php?s=opoka&id=45335>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Zawie rzę Matce Bożej ewangelizację świata*, 01 grudnia 2012 r., w: <http://www.naszdziennik.pl/wiara-kosciol-w-polsce/16686,zawierza-matce-bozej-ewangelizacje-swiata.html>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *„Kolędnicy Misyjni 2012” pomogą dzieciom w Wietnamie*, 20 grudnia 2012 r., w: <http://www.gosc.pl/doc/1401267.Kolednicy-Misyjni-2012-pomoga-dzieciom-w-Wietnamie>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

W opracowaniach nawiązywano do soborowego dekretu „Ad Gentes”, jak i powszechnego powołania chrześcijanina do bycia misjonarzem²⁵.

Rok później (od 1 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r.) opublikowano w Internecie czternaście tekstów dotyczących PUM. Publikacje dotyczyły warsztatów misyjnych dla animatorów PDM, czuwania członków PUM na Jasnej Górze, działalności oraz sympozjum dotyczącego PUM w Pelplinie. W publikacjach przedstawiono Maryję jako wzór zaangażowania misyjnego, a także potrzebę wspierania formacji duchowieństwa miejscowego na misjach. Część wiadomości agencyjnych była duplikowana przez media internetowe²⁶.

Od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. opublikowano trzynaście tekstów dotyczących analizowanego papieskiego dzieła misyjnego. Część wiadomości była jednocześnie publikowana w kilku portalach internetowych. W tekstach ukazywano Maryję jako wzór misjonarki, a Chrystusa jako źródło radości i zapału misyjnego. Wskazywano apostołów jako archetyp współczesnego ucznia Chrystusa i misjonarza. Czytelnikom ukazywano PUM w Hiszpanii jako wzór zaangażowania misyjnego osób świeckich i duchownych. Szerzej omówiono duchowość misyjną księży diecezjalnych²⁷.

²⁵ Zob. *Płock: wystawa misyjna o biskupie Janie Wosińskim*, 11 czerwca 2012 r., w: <http://www.ekai.pl/diecezje/x55630/plock-wystawa-misyjna-o-biskupie-janie-wosinskim/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Warszawa: zebranie Delegatów Biskupów ds. Misji*, 07 lutego 2013 r., w: <http://www.idziemy.com.pl/kosciol/warszawa-zebranie-delegatow-biskupow-ds-misji/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Bp Mazur: przed wakacjami wznowienie działalności Krajowej Rady Misyjnej*, 07 marca 2013 r., w: <http://www.idziemy.com.pl/kosciol/warszawa-zebranie-delegatow-biskupow-ds-misji/>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²⁶ Zob. *Warsztaty misyjne o sytuacji chrześcijan*, 20 kwietnia 2013 r., w: <http://www.deon.pl/religia/kosciol-i-swiat/z-zycia-kosciola/art,14140,warsztaty-misyjne-o-sytuacji-chrzciscijan.html>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Częstochowa: warsztaty misyjne w Roku Wiary o sytuacji chrześcijan w świecie*, 20 kwietnia 2013 r., w: <http://ekai.pl/diecezje/x66068/czestochowa-warsztaty-misyjne-w-roku-wiary-o-sytuacji-chrzciscijan-w-swiecie/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Ogólnopolskie misyjne czuwanie modlitewne*, 15 listopada 2013 r., w: <http://www.katolik.pl/ogolnopolskie-misyjne-czuwanie-modlitewne-,23782,794,news.html>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Papieska Unia Misyjna na Jasnej Górze*, 06 grudnia 2014 r., w: <http://ekai.pl/wydarzenia/polska/x84531/papieska-unia-misyjna-na-jasnej-gorze/>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²⁷ Zob. *Orędzie papieża Franciszka na Światowy Dzień Misyjny 2014 – 19 Października 2014 r.*, 19 października 2014 r., w: http://www.ekspedyt.org/judyta/2014/10/19/30188_oredzie-papieza-franciszka-na-swiatowy-dzien-misyjny-2014-19-pazdziernika-2014r.html, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Sesja misjologiczna oraz czuwanie modlitewne PUM w Częstochowie*, 09 grudnia 2013 r., w: <http://www.radioglos.pl/wiadomosci/polska/124-sesja-misjologiczna-oraz-czuwanie-modlitewne-pum-w-czestochowie>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

W ostatnim analizowanym roku na stronach i portalach internetowych opublikowano dwadzieścia siedem tekstów dotyczących PUM. Dotyczyły one czuwania członków PUM na Jasnej Górze, nowej kadencji dotychczasowego dyrektora PDM w Polsce ks. T. Atłasa, kampanii kolędników misyjnych, a także zmian w PDM. Wśród opracowań zauważalne były misjologiczne intuicje dotyczące powszechnego powołania misyjnego w Kościele, odnowionej duchowości misyjnej w parafiach w Polsce, jak i biblijnych podstaw działalności misyjnej²⁸.

Misyjny dzień skupienia w pelplińskim WSD, 07 stycznia 2015 r., w: <http://www.kolomisyjne.pl/2015/01/07/misyjny-dzien-skupienia-w-pelplinskim-wsd>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Nowi członkowie Papieskiej Unii Misyjnej w WSD Pelplin*, 18 stycznia 2015 r., w: <http://www.kolomisyjne.pl/2015/01/18/nowi-czlonkowie-papieskiej-unii-misyjnej-w-wsd-pelplin>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Hiszpania: ponad 18,5 mln euro na misje*, 27 lutego 2015 r., w: <http://www.idziemy.com.pl/kosciol/hiszpania-ponad-18-5-mln-euro-na-misje/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Bp Piotrowski: każdy ksiądz powinien mieć ducha misyjnego*, 07 marca 2015 r., w: <http://www.idziemy.com.pl/kosciol/bp-piotrowski-kazdy-ksiazd-powinien-miec-ducha-misyjnego//>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

²⁸ Zob. *Świat potrzebuje Ewangelii jako źródła nadziei i pokoju*, 05 czerwca 2015 r., w: <http://www.deon.pl/461/art,3103,swiat-potrzuje-ewangelii-jako-zrodla-nadziei-i-pokoju.html>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Papież Franciszek: jeśli Kościół stanie się aparatem partyjnym, będzie martwy*, 05 czerwca 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Papiez-Franciszek-jesli-Kosciol-stanie-sie-aparatem-partyjnym-bedzie-martwy,wid,17605172,wiadomosc.html?ticaid=116e9e>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Jak budzić ducha misyjnego Kościoła – spotkanie Papieskich Dziel Misyjnych*, 17 września 2015 r., w: <http://www.ekai.pl/diecezje/x92378/jak-budzic-ducha-misyjnego-kosciola-spotkanie-papieskich-dziel-misyjnych/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Kolędnicy Misyjni 2015 pomogą dzieciom na Madagaskarze*, 16 grudnia 2015 r., w: <http://www.wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19354826,kolednicy-misyjni-2015-pomoga-dzieciom-na-madagaskarze.html>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Ks. Tomasz Atlas ponownie Dyrektorem Papieskich Dziel Misyjnych w Polsce*, 19 lutego 2016 r., w: <http://www.ekai.pl/wydarzenia/wywiad/x97112/ks-tomasz-atlas-ponownie-dyrektorem-papieskich-dziel-misyjnych-w-polsce/>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Ks. Tomasz Atlas ponownie dyrektorem Papieskich Dziel Misyjnych w Polsce*, 21 lutego 2016 r., w: <http://www.sadeczanin.info/kościół-i-religia/ks-tomasz-atl-ponownie-dyrektorem-papieskich-dziel-misyjnych-w-polsce>, [dostęp 28 IV 2018 r.]; *Bp Mazur: trzeba odnowić misyjną świadomość kapłanów diecezjalnych i zakonnych*, 23 lutego 2016 r., w: <http://www.niedziela.pl/artykul/20895/Bp-Mazur-trzeba-odnowic-misyjna>, [dostęp 28 IV 2018 r.].

3. WNIOSKI PASTORALNE DOTYCZĄCE OBECNOŚCI PAPIESKIEJ UNII MISYJNEJ W WIRTUALNEJ RZECZYWISTOŚCI

Bez wątpienia obecność Kościoła i jego instytucji w przestrzeni wirtualnej jest konieczna. Internet jako przestrzeń wielopłaszczyznowa może stać się zarówno miejscem wymiany myśli, ewangelizacji, jak i narzędziem głoszenia ewangelii. J. Kloch wysuwa postulat wykorzystania Internetu jako narzędzia obecności Kościoła w tej przestrzeni. Uważa, że Kościół, jego wspólnoty partykularne i instytucje, powinny wykorzystywać te narzędzie do szerzenia dobroczynności, nauczania, ewangelizacji i uświęcania²⁹.

Najpierw warto zwrócić uwagę na kwestie techniczne. Pierwszą jest witryna internetowa PUM, która jako jeden z łączników tej instytucji z osobami zainteresowanymi jej działalnością, powinna być nastawiona na szerszą interakcję i budowanie wspólnoty osób zainteresowanych jej działalnością czy formacją misyjną duchowieństwa. Do standardów technologicznych należy responsywność strony, czyli techniczna możliwość dostosowania się jej do urządzeń mobilnych (tablety, smartfony itd.), ze względu na to, że większość użytkowników Internetu w kraju posługuje się takimi urządzeniami. Wydaje się, że dobrym rozwiązaniem jest to, aby co 2–3 lata odświeżyć stronę technologicznie.

Bardzo mała liczba wzmianek o PUM w Internecie (113) w ciągu ostatnich 10 lat wskazuje, że nie buduje się konsekwentnie tej marki w Internecie. Warto też wprowadzić obecność PUM w podstawowych serwisach społecznościowych takich, jak Facebook, Twitter, Snapchat, Instagram i Pinterest, a także aplikacjach na telefony komórkowe. Te wszystkie zabiegi będą możliwe, gdy w samym PUM będą osoby odpowiedzialne za obecność w tej przestrzeni.

Bez wątpienia wydaje się, że PUM powinna starać się być obecna w cyfrowej przestrzeni przez jeszcze szersze promowanie się przez kampanie społeczne czy wydarzenia ewangelizacyjne związane np. z kolędnikami misyjnymi, akcjami dobroczynnymi, szczególnie dedykowanymi księżom czy kołom kleryckim. Jest to obszar, który zainteresuje media chrześcijańskie i świeckie, które pokazują, że warto wykorzystać Internet do promowania działalności dobroczynnej Kościoła, chociażby przez nagłaśnianie wspierania materialnego nauki kleryków w seminariach duchownych w krajach misyjnych.

---

²⁹ Zob. J. Kloch, *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013, s. 209–278.

Nauczanie misyjne Kościoła skierowane do duchowieństwa, kleryków, ale i świeckich, a także poważna refleksja teologiczna na jego temat powinna być także przedmiotem szerszego zaistnienia PUM w Internecie. Warto, aby artykuły z „Lumen Gentium”, ukazywały się na stronie internetowej PUM i były kolportowane szerzej przez użytkowników do kleryckich kół misyjnych. Warto publikować i rozpowszechniać papieskie nauczanie na ten temat.

Internet jako narzędzie ewangelizacji może być wykorzystany przez PUM do rozpowszechniania materiałów wspomagających w ewangelizacji, katechizacji, informacji dotyczących misji, a skierowanych do duchowieństwa, z możliwością ich wykorzystania. Dobrym zabiegiem byłoby wykorzystanie memów czy obrazków z krótkimi tekstami o charakterze misyjnym.

PUM powinien używać Internetu jako narzędzia do uświęcania i formacji duchownych, przypominając im o Piśmie Świętym, modlitwie, poście i jałmużnie na rzecz misji.

Papieska Unia Misyjna to jedno z czterech Papieskich Dzieł Misyjnych. Do wykonywania swoich zadań statutowych używa wielu narzędzi pastoralnych. Ma na celu informację i formację misyjną kapłanów, członków instytutów zakonnych, stowarzyszeń życia wspólnego i instytutów świeckich, kandydatów do kapłaństwa i do życia poświęconego Bogu, jak również innych osób pełniących posługę pastoralną w Kościele³⁰. Jednym z narzędzi pastoralnych, o których nie można zapomnieć, a dzięki którym jest szansa, aby dotrzeć do największej grupy osób wyznaczonych przez statut PUM, są środki społecznego przekazu. Wśród nich grupą mediów, z której najczęściej korzystają dziś ludzie, są te związane z przestrzenią Internetu.

Z przeprowadzonych badań wynika, że osoby związane z przewodzeniem PUM powinny zwrócić większą uwagę na obecność dzieła w przestrzeni internetowej. Szczególnie ważne wydaje się, aby funkcjonująca na bieżąco strona internetowa stała się responsywna i była bardziej otwarta na interakcje społecznościowe z użytkownikami Facebooka, Twittera, Google+, Instagramu czy Printera. Warto także zwrócić uwagę, aby marka PUM stawała się rozpoznawalna w Internecie, i aby część przekazu medialnego kierować do tych mediów. Obecność Papieskiej Unii Misyjnej w zaledwie w 113 tekstach na portalach i stronach internetowych pokazuje, że to narzędzie nie jest jeszcze w pełni wykorzystywane pastoralnie,

---

³⁰ Zob. Statuty PDM, tamże.

a to by bez wątplenia pomogło skuteczniej realizować statutowe cele PUM. Publikowane w nich treści były bardziej informacyjne niż formacyjne, czy o dużej wartości misjologicznej³¹.

BIBLIOGRAFIA

Benedykt XVI, *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2009 r.

Bor M., *Badanie użyteczności stron internetowych*, Poznań 2014.

Franciszek, *Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie. Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2016 r.

Jan Paweł II, *Misja Kościoła w erze komputerów. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 1990 r.

Kaushik A., *Web Analytics 2.0. Świadome rozwijanie witryn internetowych*, Warszawa 2016.

Kloch J., *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013.

Kopyś P., *Wybrane metody oceny użyteczności stron i aplikacji internetowych*, Kraków 2014.

Statuty PDM.

Wrzós M., *Polskie czasopiśmiennictwo misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze*, Poznań 2013.

<http://www.deon.pl/>

<http://www.duchowy.pl/>

<http://www.ekai.pl/>

<http://www.ekspedyt.org/>

<http://www.gazeta.pl/>

<http://www.gosc.pl>

<http://www.idziemy.com.pl/>

<http://www.info.wiara.pl>

<http://www.katolik.pl>

<http://www.kolomisyjne.pl/>

<http://www.naszdziennik.pl/>

<http://www.niedziela.pl/>

<http://www.opoka.org.pl>

<http://www.portal.plocman.pl>

<http://www.przk.pl/>

---

³¹ Po analizie wniosków z niniejszego artykułu, w roku 2017 nastąpiła zmiana layoutu strony internetowej PUM i są wdrażane wnioski z niniejszych analiz.

<http://www.pum.missio.org.pl>
<http://www.radioglos.pl/>
<http://www.radiovaticana.org/>
<http://www.sadeczanin.info>
<http://www.sadeczanin.info/>
<http://www.starachowicki.tygodnik.net.pl/>
<http://www.stooq.pl>
<http://www.tvp.info/>
<http://www.wp.pl/>

Biogram

Marcin Wrzos OMI (ur. 1977 r.), prezbiter, misjonarz oblat Maryi Niepokalanej; doktor teologii o specjalności misjologia i teologii środków społecznego przekazu UKSW (2013), ukończył studia z nauk politycznych i dziennikarstwa UAM (2008) i polonistyki UJ (2016). Autor artykułów dotyczących misji w środkach społecznego przekazu i wykorzystania środków społecznego przekazu na misjach. Bada internet w kontekście obecności w nim Kościoła. Autor trzech książek naukowych: „Polskie czasopisma misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze”, „Bibliografia polskich czasopism misyjnych. Lata 1945–2013” oraz „Oblates missionary press in Europe (redaktor)”. Kieruje wydawnictwem „Misyjne Drogi”. Adres e-mail: marcinwrzos@oblaci.pl